

กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่อริม
จังหวัดเชียงใหม่

**Creating Voluntary Values Strategies of Don Kaew Subdistrict Administrative
Organization, Mae Rim District, Chiang Mai Province**

นัทวัฒน์ โสภณเสวตศิลป์ (Natthawat Sophonsawetsin)¹

อุบล ะไวทย์ณะวิชัย (Ubon Yawainawichai)²

พจนา พิचितปัจจา (Pojjana Pichitpajja)³

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Master of Public Administration Program School of Public Administration at Faculty of Political Science
and Public Administration, Chiang Mai University

²ดร., ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่

Ph.D., Donkaew Subdistrict Administrative Organization Mae Rim District, Chiang Mai Province

³ผศ.ดร., อาจารย์สำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Asst. Prof. Dr., School of Public Administration at Faculty of Political Science and Public Administration,
Chiang Mai University

E-mail: natthawataunaun@gmail.com

Received: 10 May 2019

Revised: 10 July 2019

Accepted: 16 August 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษากลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว และวัตถุประสงค์ย่อย คือ 1) เพื่อศึกษาถึงการกำหนดคุณค่าสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว 2) เพื่อศึกษาถึงการสร้างขีดความสามารถการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว 3) เพื่อศึกษาถึงการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล

ดอนแก้ว โดยใช้วิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา จำนวน 72 คน ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ผู้นำชุมชน และกลุ่มจิตอาสา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารเกี่ยวกับการสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว

ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีขั้นตอนในการพัฒนา 3 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นตอนที่ 1** การกำหนดค่านิยมร่วมกัน คือ ขั้นตอนของการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และสิ่งที่ชุมชนต้องการ และนำมากำหนดเป็นค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานทั้งด้านสาธารณสุขคือ “สุขภาพที่ดีเกิดขึ้นได้ด้วยชุมชนเอง” ด้านสังคมคือ “เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง” และด้านสิ่งแวดล้อมคือ “ใครเป็นผู้สร้างขยะ คนนั้นต้องกำจัดขยะด้วยตนเอง” เพื่อส่งมอบให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว **ขั้นตอนที่ 2** พัฒนาศักยภาพในการดำเนินงาน คือ ขั้นตอนการพัฒนากระบวนการหรือระบบ อ. (จิตอาสา) เพื่อเป็นแกนนำหลักในการร่วมขับเคลื่อนดูแลชุมชน **ขั้นตอนที่ 3** สร้างข้อตกลงร่วมกันในการดูแลสุขภาพของชุมชน คือ ขั้นตอนการสร้างความยอมรับจากประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว เพื่อแสดงให้เห็นว่าการจัดทำบริการสาธารณะมิใช่เป็นเพียงแค่เจตจำนงขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ตำบลดอนแก้วยินยอมพร้อมใจให้จัดทำ เพื่อเป็นหลักประกันแห่งผลประโยชน์ที่สาธารณะพึงจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: คุณค่าสาธารณะ, จิตอาสา, ทูทางสังคม

Abstracts

The main objective of this research is to study the creating voluntary values strategies of DonKaew Subdistrict Administrative Organization and its sub-objectives: 1) To study the determination of public values of DonKaew Subdistrict Administrative Organization 2) To study the capacity building of DonKaew Subdistrict Administrative Organization 3) To study the creation of power legitimacy of DonKaew Subdistrict Administrative Organization. By using the qualitative research methodology, there are 72 key informants in the study group, namely, DonKaew Subdistrict Administrative Organization, Personnel of DonKaew Subdistrict Administrative Organization, community leaders and volunteer groups by collecting primary data from in-depth interviews, non-participant observation and secondary data collection from documents concerning the volunteer building of DonKaew Subdistrict Administrative Organization.

The result of the study showed that the strategy of creating voluntary values within DonKaew Subdistrict Administrative Organization includes 3 steps in the development process: **Step 1 Determining common values** is the process of finding out the problems in the community and the needs of the community and defines as the basic values/ beliefs on the basis of public health as **"Good health can happen from the community itself"**. For the society sector is **"Transforming the burden into power"** and the environment sector is **"The creator of the garbage must dispose of the garbage by himself"** to deliver to the people of DonKaew sub-district. **Step 2 Development of operational potential** is the development process of the volunteer system (voluntary values) that instills values in the 3 aforementioned areas to be the main leader in the community-driven movement. **Step 3: Create a mutual agreement in the care of the community's health**, namely the process of creating public acceptance of public service provision in public health of DonKaew Subdistrict Administrative Organization to show that the public service is not only used as the will of the DonKaew Subdistrict Administrative Organization, but it is something that people in DonKaew sub-district agree to create to be a guarantee of equality for the interest of the public.

Keywords: Public Value, Volunteer Spirit, Social Capital

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา ได้ใช้แนวทางของระบบทุนนิยมหรือแนวทางการทำทันทีทันสมัย ดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม 1-7 (2504-2539) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม, 2552)

จากการมุ่งเน้นพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 (2504-2539) ได้ส่งผลกระทบในทางลบหลายประการด้วยกัน เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และความยากจน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางสังคมด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย และที่สำคัญคือปัญหาของความไม่เท่าเทียมและไม่เป็นธรรม (อาทิศย์ บุคคาดวง, 2554) นอกจากนี้ ยังพบว่า คุณค่าดั้งเดิมที่เรามีอยู่ถูกลืมไป กล่าวคือ รากฐานเดิมของชุมชน และภูมิปัญญาต่างๆ ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอำนาจของภาครัฐมีการทับซ้อนกันกับวิถีชีวิตของ

ชาวบ้าน ทำให้ชุมชนสูญเสียความสามารถในการจัดการตนเอง ซึ่งอาจจะหมดไปในอนาคต หรือที่เรียกว่าสถานะ “การเป็นอัมพาตทางโครงสร้าง” (อนันท์ กาญจนพันธ์, 2544, หน้า 150)

อนึ่ง ไทยได้มีการตื่นตัวต่อการพัฒนาประเทศครั้งใหญ่ ซึ่งเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) กล่าวได้ว่า เป็น “ยุคเปลี่ยนผ่านสู่กระบวนการทันสมัย” ที่ให้กลับมาสนใจและให้ความสำคัญต่อผลที่เกิดกับสังคมมากขึ้น โดยยึดหลัก “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” อีกทั้งยังขับเคลื่อนสังคมไทยให้คนมีคุณภาพทั้ง 4 มิติ ได้แก่ สังคมแห่งความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ (Social Cohesion) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Security) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างโอกาสให้กับทุกคนอย่างเป็นธรรม (Social Inclusion) และการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) ซึ่งการออกแบบคนให้มีคุณภาพนั้น มีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาคือทุนทางสังคม อันประกอบไปด้วยทุนทางบุคคล ทุนทางองค์กร และทุนทางวัฒนธรรม (อาทิตย์ บุคคาดวง, 2554)

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้แนวทางในการพัฒนาตำบล โดยอาศัยกลไกทุนทางสังคมและศักยภาพ ที่มีอยู่ในพื้นที่ ดำเนินการพัฒนาตำบลในลักษณะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งกัน และดูแลกันฉันญาติด้วยจิตอาสา อีกทั้งยังอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านเวทีประชาคม และเวทีช่วงกำลัง ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในตำบลคอนแก้ว ดังนั้น ตำบลคอนแก้วจึงกลายมาเป็นชุมชนน่าอยู่และมีสุขภาวะที่ดีครบทั้ง 4 มิติ กาย จิต สังคม และปัญญา (มหาวิทยาลัยคอนแก้วสร้าง, 2558)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วให้กับประชาชนในตำบลคอนแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้
 - 1.1 เพื่อศึกษาถึงการกำหนดคุณค่าสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว
 - 1.2 เพื่อศึกษาถึงการสร้างขีดความสามารถการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลคอนแก้ว
 - 1.3 เพื่อศึกษาถึงการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว

แนวคิดและทฤษฎีงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าสาธารณะ (Public Value)

ความหมายของคุณค่าสาธารณะ (Public Value)

John benington (Eassay Uk) อธิบายว่า คุณค่าสาธารณะ (Public Value) คือ สิ่ง (value) ที่ถูกเพิ่มเข้าไปในพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) โดยผ่านทางกิจกรรมต่างๆ, การบริการหรือความสัมพันธ์, การลงทุนของทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรทางเทคนิค

Ernst & Young, Australia (2014, p. 5) ได้อธิบายถึง คุณค่าสาธารณะ (Public Value) คือ การใช้ทรัพย์สินของภาครัฐในการสร้างสังคมที่ดีและมีความยุติธรรม แนวคิดคุณค่าสาธารณะ มีความท้าทายตรงที่เน้นการกระร่วมกัน (Collective) และต้องการบรรลุผลลัพธ์ทางสังคม (Social Outcomes) กล่าวคือการบริการสาธารณะทั้งหมดจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตลอดจนสาธารณะจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเป้าหมายอะไรที่ควรบรรลุ แต่ทว่า คุณค่าเอกชน (Private Value) เน้นเป้าหมายอยู่ที่ความพึงพอใจของปัจเจกชนแต่ละคน

Mark Moore (อ้างอิงใน Ernst & Young, Australia, 2014) ได้อธิบายถึงคุณค่าสาธารณะ (Public Value) ไว้ว่า เป็นความเท่าเทียมกันของคุณค่าของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำขององค์กรภาครัฐในการหาผลประโยชน์ที่ดีที่สุดผ่านการกระทำร่วมกัน นอกจากนี้ยังคงเป็นเรื่องของความยุติธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะและการเรียกเก็บภาษีต่อประชาชน ตลอดจนการให้ความสำคัญในการบรรลุผลลัพธ์ทางสังคมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

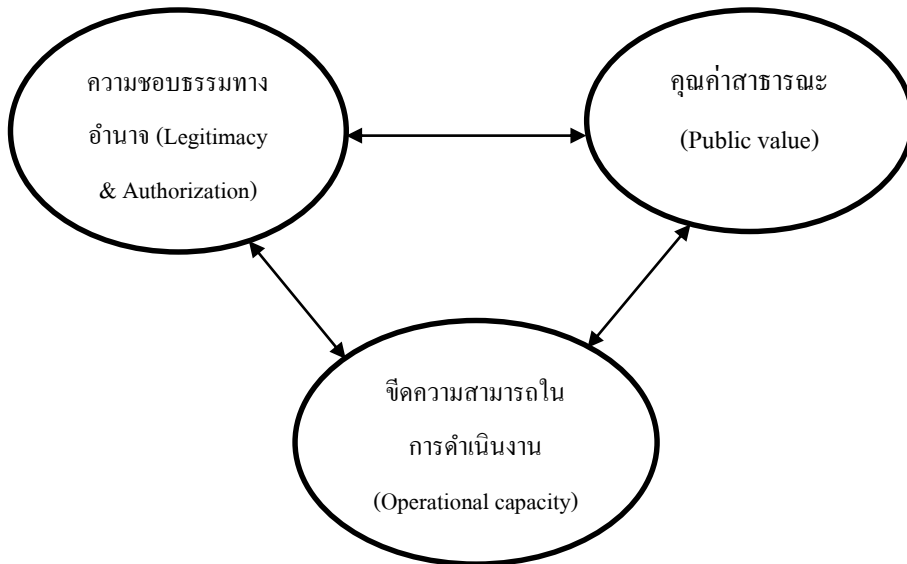
สรุปความหมายของคุณค่าสาธารณะ (Public Value) คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึง สิ่งที่องค์กรภาครัฐต้องการที่จะนำเสนออะไรให้กับสังคม โดยสิ่งๆ นั้นจะต้องแสดงให้เห็นถึง การตอบสนองต่อความต้องการหรือความปรารถนาของสังคมมากกว่าปัจเจกชน โดยผ่านกลไก การกระทำร่วมกันในพื้นที่สาธารณะระหว่างภาครัฐกับสังคม นอกจากนี้สิ่งที่ภาครัฐจะนำเสนอจะต้องบรรลุเป้าหมายทางสังคมมากกว่าปัจเจกชนเป็นสำคัญ

ตัวแบบการสร้างคุณค่าสาธารณะ

Mark Moore ได้พัฒนากรอบแนวคิดคุณค่าสาธารณะที่ให้แนวทางที่แตกต่างของ การพัฒนาวัตถุประสงค์ หรือการประเมินการบริการสาธารณะ และการจัดการผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการทบทวนการส่งมอบการบริการของภาครัฐ ซึ่ง Moore ได้อธิบายว่า “ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ของการกำหนดเป้าหมายผลการปฏิบัติงานตามอำเภอใจเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและผลการปฏิบัติงานกับการพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับคุณค่าที่สำคัญๆ ของประชาชน ผู้เสียภาษี และลูกค้าที่ต้องการเห็นการบรรลุและภาพสะท้อนของการดำเนินงานของรัฐบาล” (Ernst & Young, Australia, 2014, p. 5) กรอบแนวคิดคุณค่าสาธารณะที่ว่าคือ “สามเหลี่ยมกลยุทธ์ (The Strategic Triangle)”

สามเหลี่ยมกลยุทธ์ (The strategic triangle) คือ กรอบแนวคิดที่อธิบายถึงการกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างคุณค่าสาธารณะ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความชอบธรรมทางอำนาจ

ขีดความสามารถในการดำเนินงาน และการส่งมอบคุณค่าสาธารณะ ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้งสามสิ่งมีความแตกต่างกัน แต่มีกระบวนการที่เชื่อมโยงกันในการทำงานเพื่อสร้างคุณค่าสาธารณะ ดังต่อไปนี้ (John Benington and Mark Moore, 2011, pp. 4-5)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสามเหลี่ยมเชิงกลยุทธ์ (Strategic triangle)

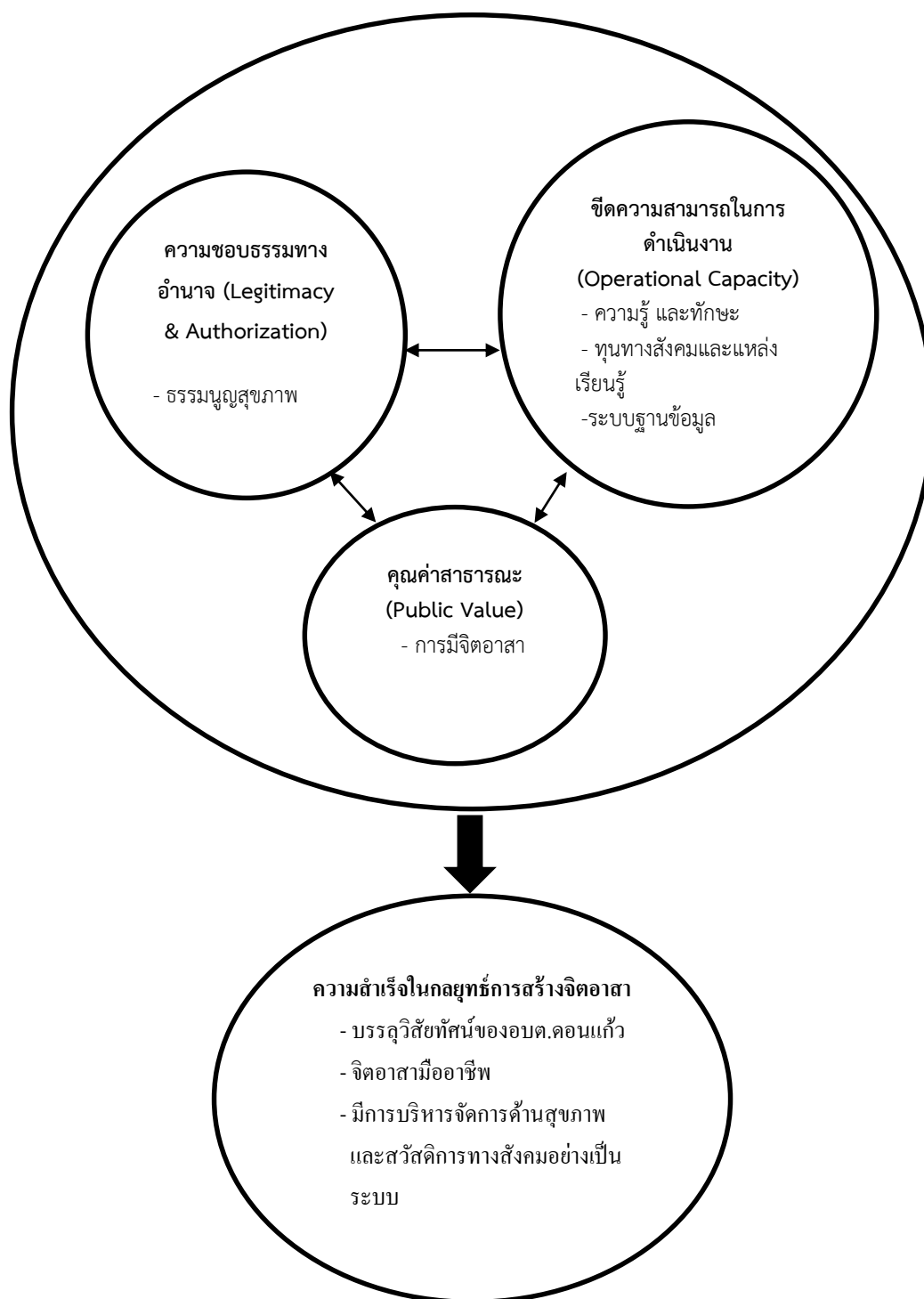
1) การกำหนดคุณค่าสาธารณะ (defining public value) คือ การกำหนดคุณค่าสาธารณะ (public value outcomes) ให้มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เพื่อเป็นเป้าหมายต่อการดำเนินการ ซึ่งเป้าหมายที่ภาครัฐต้องการที่จะบรรลุ คือ สิ่งที่ภาครัฐส่งมอบ ผ่านทางการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชน ดังนั้น สิ่งที่ภาครัฐส่งมอบให้กับประชาชน ต้องเป็นสิ่งที่ถูกยอมรับโดยประชาชน หรือเป็นสิ่งที่ประชาชนพิจารณา และวิเคราะห์ร่วมกันแล้วว่ามีคุณค่าสำคัญพอผ่านพื้นที่สาธารณะ (Public sphere) โดย John Benington ได้อธิบายถึงเกณฑ์ว่า สิ่งใดที่เป็นคุณค่าสาธารณะ หรือมิใช่ไว้ 2 เกณฑ์ คือ 1) คุณค่าสาธารณะจะต้องเป็นบางสิ่งบางอย่างที่มีความชัดเจนและเป็นผลประโยชน์ต่อสาธารณชน 2) คุณค่าสาธารณะต้องถูกริเริ่มหรือมองว่ามีคุณค่า มาจากพื้นที่สาธารณะ (Public sphere) หรือคุณค่าสาธารณะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป็นผลประโยชน์ในระดับปัจเจกชน และครอบคลุมรวมทั้งเป็นผลประโยชน์ในระดับสังคม หรือกลุ่มภายในสังคม (Michael Pidd, 2012)

2) การสร้างขีดความสามารถในการดำเนินการ (building operational capacity) คือ การควบคุมและการขับเคลื่อนทรัพยากรในการดำเนินการ (การเงิน คน ทักษะ เทคโนโลยี) ทั้งภายในและภายนอกองค์กรซึ่งเป็นที่จำเป็นในการบรรลุต่อการสร้างคุณค่าสาธารณะ ดังนั้น ภาครัฐไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว แต่ภาครัฐต้องอาศัย องค์กรเอกชน กลุ่มอาสาสมัคร และองค์กรชุมชนที่ไม่เป็นทางการเข้ามาเป็นผู้ร่วมผลิตของการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะต่างๆ (Partner resources +

Co-producer resources) โดยเฉพาะผู้ใช้บริการ ครอบครัว และชุมชน สามารถเข้ามามีบทบาทในการเป็นหุ้นส่วนการจัดการที่ดีให้กับองค์การภาครัฐได้ และหนึ่งในบทบาทที่สำคัญขององค์กรภาครัฐคือต้องยกระดับขีดความสามารถ และทรัพยากร (องค์ความรู้ หรือทักษะ เป็นต้น) ให้กับกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ในข้างต้น เพื่อให้สามารถดำเนินงานหนุนเสริมร่วมกับองค์การภาครัฐในการส่งมอบคุณค่าสาธารณะได้ (Jonathan Q. Tritter อ้างถึงใน John Benington & Mark Moore, 2011)

3) การสร้างความชอบธรรมทางอำนาจ (Legitimacy & Authorization) คือ การสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง เอกชน ภาครัฐ และหน่วยงานอื่นๆ (third sectors) โดยภาครัฐต้องสร้างเครือข่ายกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความเป็นหนึ่งเดียวและเข้าใจถึงสิ่งที่ส่งมอบให้ประชาชน จึงต้องใช้วิธีการดึงกลุ่มต่างๆ เข้ามาเจรจาปรึกษาหารือ และทำความร่วมมือกันอย่างประนีประนอม และประสานเรื่องของความแตกต่างทางผลประโยชน์จากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐอื่น เอกชน กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มชุมชนที่ไม่เป็นทางการให้ลงตัว เพื่อให้หน่วยงาน หรือกลุ่มในข้างต้น สนับสนุน และก่อให้เกิดเป็นความชอบธรรมของนโยบาย โครงการ กิจกรรม ที่ส่งมอบคุณค่าสาธารณะเพราะเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นร่วมกัน ทั้งนี้ในการบังคับใช้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐ กลุ่มต่างๆ และภาคประชาชน ควรจะดำเนินไปในลักษณะที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ยุติธรรม และเท่าเทียม ไม่ลำเอียงให้ผลประโยชน์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ควรมุ่งเน้นให้ผลประโยชน์กับประชาชนเป็นสำคัญ (John Benington & Mark Moore, 2011)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ให้กับประชาชนในตำบลคอนแก้ว เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร คือ บุคคล กลุ่ม องค์กร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการสร้างจิตอาสา โดยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability sampling) และทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเลือกจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ในการสร้างจิตอาสา รวมไปถึง ภาคประชาชนที่มีส่วนในการสร้างจิตอาสา ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว 2 คน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว 5 คน ผู้นำชุมชน 10 คน และกลุ่มจิตอาสา 11 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

เครื่องมือในการวิจัย

- 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview)
- 2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 3) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Survey) โดยเก็บรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยตรงผ่านวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์กลุ่ม โดยกำหนดเนื้อหาที่จะศึกษาและตั้งคำถามที่มีขอบเขตอยู่ในประเด็นที่ต้องการ

การศึกษา ค้นคว้าจากข้อมูลเชิงเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีคุณค่าสาธารณะ (Public Value) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตอาสาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งจาก หลักสูตรการจัดการสุขภาพชุมชน (Management for Healthy Community) ปี 2558 สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), ข้อมูลวิชาการพัฒนาอาสาสมัครขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วและมหาวิทยาลัยคอนแก้วสร้างสุข ปี 2558 โดยนำข้อมูลมาแจกแจงและทำการศึกษา โดยนำมาวิเคราะห์กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาในตำบลคอนแก้ว

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Analytic Induction) ที่ได้รับการสัมภาษณ์ และการสังเกตทั้งแบบไม่มีส่วนร่วม ต่อจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาในตำบลคอนแก้ว

สรุปผลการวิจัย

จากความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะในลักษณะชุมชนจัดการตนเอง ทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะ และจัดตั้งอาสาสมัครจัดเก็บขยะ ซึ่งมาจากชาวบ้านที่สมัครใจเข้ามาช่วยเหลือชุมชน รวมทั้งมีการร่วมกันออกแบบวิธีการกำจัดขยะแต่ละประเภท การจัดทำบัญชี และการจัดทำรายงาน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน จัดหาวิทยากรที่สามารถสร้างองค์ความรู้ในการดำเนินงานให้แก่ชาวบ้าน ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วเห็นถึงศักยภาพ และการมีจิตสาธารณะ/ จิตอาสาของชุมชนในการร่วมกันจัดทำบริการสาธารณะด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วจึงต้องการขยายการจัดทำบริการสาธารณะด้านต่างๆ ในรูปแบบจิตอาสา ซึ่งสามารถอธิบายถึงขั้นตอนในพัฒนาระบบจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดค่านิยมร่วมกัน คือ ขั้นตอนที่เน้นถึงการค้นหาสิ่งที่ประชาชนหรือสาธารณชนต้องการ หรือมองว่ามีคุณค่า โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วนำสิ่งที่ประชาชนต้องการ หรือมองว่ามีคุณค่า มากำหนดเป็นสิ่งที่จะใช้ยึดถือร่วมกันในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชน ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วมีหน้าในการจัดทำบริการสาธารณะในหลากหลายด้าน ส่งผลให้จิตอาสาในตำบลคอนแก้วต้องมีหลากหลายด้านด้วยเช่นกัน ฉะนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วจึงเริ่มต้นด้วยการค้นหาสถานการณ์ปัญหาของประชาชนในพื้นที่ตำบลคอนแก้ว ร่วมกับโรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว และภาคประชาชน โดยใช้วิธีการลงสำรวจในพื้นที่ (X-ray) เวทีประชาคม TCNAP และช่วงก่ากืด (ลานปัญญา) เป็นต้น จากการค้นหาค้นพบว่า สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่ตำบลคอนแก้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) ด้านสาธารณสุข

จากการค้นหาค้นพบว่า สถานการณ์ด้านสุขภาพของพื้นที่ตำบลคอนแก้ว มีกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดูแลอย่างต่อเนื่องที่บ้านทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและผู้ป่วยเรื้อรังในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน สมองเลื่อมอัลไซเมอร์ ไตวายเรื้อรัง มะเร็งระยะสุดท้าย ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมาในระยะยาว อีกทั้ง ยังส่งผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตทั้งผู้ป่วย และครอบครัว เนื่องจากการดูแลผู้ป่วย โดยเฉพาะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้นั้น ครอบครัวจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ทว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็จะก่อให้เกิดความเครียด ความกังวลใจ

เกิดการทะเลาะกันในครอบครัว หรือส่งผลต่อสุขภาพทั้งกาย และใจต่อผู้ดูแลเอง ตลอดจนจำนวนของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่ตำบลคอนแก้วมีโอกาสที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้ในอีก 10 ปีข้างหน้า อีกทั้งยังพบว่า พื้นที่ตำบลคอนแก้ว มีระบบการบริการด้านสาธารณสุขที่ยังไม่มีคุณภาพ ไม่ทั่วถึงหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตำบลคอนแก้ว

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขในพื้นที่ตำบลคอนแก้ว ทั้งในเรื่องของการรักษาสุขภาพ ป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขในเบื้องต้น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ใช้วิธีการหารือกับประชาชน และหน่วยงานพื้นที่ผ่านเวทีช่วงก่ากืด สำหรับในการหารือนั้นจะเป็นเรื่องของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับดูแลสุขภาพในชุมชน โดยได้มีการนำเสนอถึงการจัดทำบริการด้านสุขภาพแบบเชิงรุก และเชิงรับไปพร้อมกัน ตลอดจนมีการเสนอให้ประชาชนมีบทบาทร่วมกันดูแลสุขภาพทั้งในระดับครอบครัวดูแลกัน และชุมชนดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน กระทั่งนำไปสู่การกำหนดค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานร่วมกันว่า **“สุขภาพที่ดีเกิดขึ้นได้ด้วยชุมชนเอง”**

2) ด้านสังคม

จากการค้นหาคพบว่า สถานการณ์ของคนพิการในพื้นที่ตำบลคอนแก้วมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งที่เกิดจากความพิการ โดยกำเนิด หรือความพิการที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่น อุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วย นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ (บาท/ คน/ ปี) ของคนพิการในพื้นที่ตำบลคอนแก้ว พบว่า อยู่ในระดับต่ำกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดเชียงใหม่ และของระดับประเทศ (poverty line) อีกทั้ง **กลุ่มคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้** อยู่ในภาวะพึ่งพิงต้องมีคนดูแลในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ซึ่งส่งผลให้คนพิการหมดกำลังใจ ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง เป็น โรคซึมเศร้า และนำไปสู่การฆ่าตัวตาย **กลุ่มคนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ แต่ทำงานไม่ได้** อยู่ในภาวะที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง แต่ต้องอาศัยคนดูแลในบางกิจกรรม และมีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติ จึงส่งผลให้ไม่สามารถเรียนรู้ และทำงานได้แบบคนปกติ และ **กลุ่มคนพิการช่วยเหลือตนเองได้ ทำงานได้ แต่ไม่มีงานทำ** อยู่ในภาวะที่มีทางเลือกในอาชีพน้อย หรือถ้าไม่มีอาชีพก็ต้องพึ่งพาครอบครัวไปตลอดชีวิต

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาคนพิการในพื้นที่ตำบลคอนแก้วให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความครอบคลุมทั้งตำบลคอนแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้เริ่มดำเนินการในเบื้องต้นด้วยการกำหนดค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานเพื่อใช้เป็นสิ่งที่คนในตำบลคอนแก้วต้องยึดถือไว้ในการช่วยเหลือคนพิการ โดยใช้วิธีการหารือร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลชุมชน แกนนำชุมชน จิตอาสาพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ตลอดจนคนพิการ ผ่านเวทีช่วงคนพิการ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนพิการ และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองคนพิการว่า ไม่ได้เป็นภาระของสังคม หรือพลเมืองชั้นสอง ซึ่งการมองคนพิการเช่นนี้ทำให้คนพิการไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

และรู้สึกแปลกแยกจากคนปกติ ดังนั้นในที่ประชุมจึงกำหนดค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานร่วมกันว่า
“เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง”

3) ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการค้นหาพบว่า พื้นที่ในตำบลคอนแก้วมีจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปสู่สังคมเมือง ทำให้บริโภคสินค้าและบริการ และก่อให้เกิดปริมาณขยะจำนวนมาก โดยปริมาณการ ผลิตขยะต่อคนมีจำนวนประมาณ 0.5 กิโลกรัม/ วัน ซึ่งตำบลคอนแก้วมีประชากรจำนวน 15,477 คน ดังนั้น ตำบลคอนแก้วจึงผลิตขยะโดยประมาณ 7,738.5 กิโลกรัม/ วัน 1,000,000-2,000,000 กิโลกรัม/ ปี ทั้งนี้ ตำบล คอนแก้วยังพบปัญหาการกำจัดขยะอย่างไม่ถูกวิธี เช่น การเผา ฝังกลบ หรือแอบนำไปทิ้งบริเวณที่รกร้าง ซึ่งเป็น การกำจัดขยะอย่างไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

ทั้งนี้ ภายหลังจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหามาโดยชุมชนจัดการตนเองของบ้านสันเหมือง หมู่ 7 ประสบผลสำเร็จแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วจึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนสะอาดและน่าอยู่ขึ้น ตลอดจนมีความครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ดังนั้น การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วใน เบื้องต้นเริ่มจากการกำหนดค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกัน โดยใช้วิธีการ ทหาระหว่างตัวแทนชาวบ้าน แคนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ผ่านเวทีช่วงกำลังขยะ สำหรับในการหารือจะเป็นเรื่องของการแสดงข้อมูลขยะในชุมชน และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจาก การกำจัด ขยะอย่างไม่ถูกวิธี ดังนั้น ในที่ประชุมจึงเสนอทางออกโดยการกำหนดสิ่งที่ตำบลคอนแก้วจะใช้ยึดถือเพื่อ เป็นการระบุดึงความชัดเจนว่าตำบลคอนแก้วจะต้องทำดำเนินการในการแก้ไขปัญหาสังคม คือ “ใครเป็นผู้สร้างขยะ คนนั้นต้องกำจัดขยะด้วยตนเอง” ซึ่งภายใต้ค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานดังกล่าว คนใน ตำบลคอนแก้วต้องดำเนินการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาศักยภาพในการดำเนินงาน คือ ขั้นตอนที่เน้นถึงการพัฒนาระบบจิตอาสาเพื่อ ขับเคลื่อนตำบล ดูแลกันและกันซึ่งพัฒนาทั้งในภาพรวม และเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาล ชุมชนตำบลคอนแก้วตลอดจนภาคประชาชนจึงร่วมมือกันค้นหาทุนทางสังคม โดยเฉพาะทุนบุคคลในพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นคนมีใจ อยากทำงาน และพร้อมเสียสละเพื่อชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพในการดูแล สุขภาพชุมชนอย่างมืออาชีพ โดยใช้เครื่องมือการทำวิจัยชุมชนเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP) ซึ่งเป็นการศึกษา และถอดบทเรียน ผ่านทั้งในส่วนของประชาชนที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดการบริการโดยหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ และการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วใน ฐานะที่เป็นฝ่ายหนุนเสริมเพื่อการดูแลสุขภาพของชุมชน จากการค้นหาพบว่า ตำบลคอนแก้วมีทุนทาง สังคมที่เป็นทุนบุคคลในการทำงานร่วมดูแลสุขภาพชุมชน 2,599 คน เช่น ข้าราชการบำนาญ บำนาญ

ด้านการพยาบาล ประชาชนชุมชนด้านสมุนไพร แก่นนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

ต่อจากนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนได้เริ่มพัฒนาทุนทางสังคมที่เป็นทุนบุคคลในภาพรวมคือพัฒนาจากบุคคลที่มีจิตอาสา อยากรทำงาน และเสียสละเพื่อชุมชน ให้สามารถทำงานเป็นระบบมากขึ้น เป็นจิตอาสาเมื่ออาชีพมีความรู้ความสามารถในทางวิชาการ และสามารถทำงานเป็นทีมในทางปฏิบัติ ผ่านทางหลักสูตรวิชาการพัฒนาอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยคอนแก้วสร้างสุข (MHC02-2) โดยมีวิทยาลัยจิตอาสาตำบลคอนแก้วเป็นกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาศักยภาพ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในตำบลคอนแก้วร่วมสร้าง และพัฒนาตำบลด้วยพลังจิตอาสา เสริมสร้าง และขยายกลุ่มคนทำดี ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาจิตอาสาทั่วไปให้เป็นจิตอาสาเมื่ออาชีพได้อาศัยเงินจากกองทุนพลเมืองจิตอาสาตำบลคอนแก้ว และงบประมาณอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว สำหรับการถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้แก่จิตอาสาด้วยกัน 3 รูปแบบคือ **รูปแบบที่ 1** ศึกษาแบบกลุ่ม มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การระดมความคิดเห็น การอภิปราย เป็นต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบ (win-win) เติมเต็มความรู้ให้กันและกัน รวมทั้งยกระดับไปสู่การปฏิบัติได้จริง **รูปแบบที่ 2** ศึกษาแบบรายบุคคล มุ่งเน้นการทำความรู้จักเป็นการส่วนตัว สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดการไว้วางใจ ทั้งเชิงรับ โดยมีทีมสหวิชาชีพให้คำปรึกษา และเชิงรุก ลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมบ้านร่วมกับกลุ่มจิตอาสาเมื่ออาชีพเพื่อฝึกฝนการทำงานเป็นทีม **รูปแบบที่ 3** ศึกษาแบบคนจำนวนมาก มุ่งเน้นการขยายองค์ความรู้ในวงกว้าง โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์แบบดาวกระจาย ผ่านทางวิทยุชุมชน แผ่นพับ และป้ายไว้นิต เป็นต้น

นอกจากนั้น เมื่อกลุ่มจิตอาสาได้ผ่านการศึกษาศึกษาจากหลักสูตรวิชาการพัฒนาอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยคอนแก้วสร้างสุขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วจึงดำเนินการพัฒนาจิตอาสาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการดูแลชุมชน อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐาน โดยแยกเส้นทางการพัฒนาออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) ด้านสาธารณสุข

การพัฒนาระบบจิตอาสาในด้านสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้เริ่มจากการค้นหาทุนทางสังคมร่วมกับโรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว และภาคประชาชนโดยใช้เครื่องการวิจัยชุมชน (RECAP) พบว่า มีทุนทางสังคมทั้งที่เป็น หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลนครพิงค์ สถาบันเด็กราชนครินทร์ เป็นต้น และภาคประชาชน เช่นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัคร

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลคอนแก้ว อาสาปศุสัตว์ตำบลคอนแก้ว อพมก. อสม.น้อย และกลุ่มจิตอาสาจากวิทยาลัยจิตอาสาตำบลคอนแก้ว เป็นต้น ต่อจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้พัฒนาทักษะ และองค์ความรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยม/ความเชื่อพื้นฐานที่ว่า “สุขภาพที่ดีเกิดขึ้นได้ด้วยชุมชนเอง” ผ่านทางหลักสูตรของมหาวิทยาลัย คอนแก้วสร้างสุข เช่น หลักสูตรวิชาการดูแลผู้ป่วยและคนพิการ เพื่อผลิตนักบริหารชุมชน (Care Giver) มาร่วมดำเนินงานในการให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่คนในชุมชน หรือสามารถเข้าไปทำงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถประสานงานด้านสุขภาพกับโรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว

2) ด้านสังคม

การพัฒนาาระบบจิตอาสาในด้านสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้เริ่มจากการค้นหาทุนทางสังคมร่วมกับโรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว และภาคประชาชนโดยใช้เครื่องมือการวิจัยชุมชน (RECAP) พบว่า มีทุนทางสังคมทั้งที่เป็น หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลนครพิงค์ สถาบันเคีกราชนครินทร์ มูลนิธิฯเทียม เป็นต้น และภาคประชาชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นักพัฒนาอาวุโส อปพร. ชรบ. แกนนำท้องที่ คณะกรรมการหมู่บ้าน พลเมืองจิตอาสาสมัครพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลคอนแก้ว อพมก. และกลุ่มจิตอาสาจากวิทยาลัยจิตอาสาตำบลคอนแก้ว เป็นต้น ต่อจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้พัฒนาทักษะ และองค์ความรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานที่ว่า “เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง” ผ่านทางหลักสูตรของมหาวิทยาลัยคอนแก้วสร้างสุข เช่น หลักสูตรวิชาการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาจิตอาสาที่สมัครใจเข้ามาช่วยเหลือคนในชุมชนให้มีความเป็นมืออาชีพในการให้บริการคนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาสทั้งในเชิงรับ และเชิงรุกได้อย่างเหมาะสม เช่น อบรมให้จิตอาสาที่มีความรู้ในการดูแลสุขภาพและการจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการ เพื่อสามารถให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง นอกจากภาควิชาการแล้ว ยังได้มีการพัฒนาจิตอาสาในทางปฏิบัติโดยจัดให้จิตอาสาลงไปเยี่ยมบ้านร่วมกับทีมวิชาชีพ เพื่อเรียนรู้การช่วยเหลือ และฟื้นฟูคนพิการ เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อคนพิการสามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ใกล้เคียงกับคนปกติด้วยความผูกพันและการมีจิตใจที่อยากจะเปลี่ยนจากผู้รับกลายเป็นผู้ให้ของคนพิการ จึงทำให้ตำบลคอนแก้วมีจิตอาสาที่กำลังสอง ที่เข้ามาช่วยเหลือทำงานกิจการสาธารณะ เช่น อาสาสมัครจัดระเบียบจราจร อาสาสมัครดูแล รับส่ง และเป็นเพื่อนให้แก่ผู้ป่วยสูงอายุ

3) ด้านสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้พัฒนาทุนทางสังคม และปลูกฝังค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานที่ว่า “ใครเป็นผู้สร้างขยะ คนนั้นต้องกำจัดขยะด้วยตนเอง” ให้กับชุมชน โดยได้ทำการคัดเลือกแกนนำไปอบรมเรื่องของการคัดแยกขยะ และกำจัดขยะอย่างถูกวิธี เพื่อให้แกนนำมีความรู้และนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้ประชาชนในชุมชนต่อไป อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ได้ดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครจัดเก็บขยะผ่านทางเวทีช่วงกำลังคึกคักเพื่อมาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วยังได้ทำการปลูกฝังค่านิยม/ ความเชื่อพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการในกลุ่มเด็กเยาวชนของโรงเรียนบ้านศาลา โดยจัดกิจกรรมอบรมความรู้ในการคัดแยกขยะ และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนมีฐานความรู้ในการจัดการขยะที่เชี่ยวชาญ และมีความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างข้อตกลงร่วมกันในการดูแลสุขภาพของชุมชน คือ ขั้นตอนที่มุ่งเน้นถึงการสร้างความยอมรับจากประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการจัดทำบริการสาธารณะมิใช่เป็นเพียงแค่เจตจำนงของภาครัฐฝ่ายเดียว แต่เป็นสิ่งที่ประชาชนยินยอมพร้อมใจให้จัดทำ เพื่อเป็นหลักประกันแห่งผลประโยชน์ที่สาธารณะพึงจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว จึงจัดเวที**สมัชชาสุขภาพ**เพื่อหารือร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว โรงพยาบาลชุมชนตำบลคอนแก้ว และภาคประชาชน จากการหารือร่วมกันทำให้ทราบข้อตกลงร่วมกันในการดูแลสุขภาพของตำบลคอนแก้ว ต่อจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้**ทำการยกร่างธรรมนูญสุขภาพ** ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเด็นด้วยกันคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านสวัสดิการ 3) ด้านสังคม 4) สิ่งแวดล้อม 5) เศรษฐกิจ 6) ด้านการศึกษา 7) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม 8) ประชาธิปไตยชุมชน เมื่อได้ร่างธรรมนูญสุขภาพตำบลคอนแก้วเป็นที่เรียบร้อยแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ให้คณะกรรมการภาคประชาชนผู้ซึ่งเป็นตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้านทั้ง 10 หมู่บ้าน ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ร่างธรรมนูญสุขภาพภายในหมู่บ้านของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านนั้นๆ ทำการตรวจสอบร่างธรรมนูญสุขภาพว่า ข้อมูลถูกต้อง หรือครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านทำการเสนอหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลมาแล้ว และทำการยอมรับ**ร่างธรรมนูญสุขภาพตำบลคอนแก้ว** ทั้งนี้หลังจากที่ร่างธรรมนูญสุขภาพได้ผ่านการประชาคมตามหมู่บ้านครบทั้ง 10 หมู่บ้าน ทางคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลคอนแก้ว**ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพตำบลคอนแก้ว**

โดยธรรมนูญสุขภาพตำบลคอนแก้วนั้นอยู่บนหลักคิดที่ว่า สร้างสุข 4 มิติ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของตำบลคอนแก้วคือ “คอนแก้ว ตำบลสุขภาวะ” ทั้งกาย จิต สังคม ปัญญา อีกทั้งยังถูกใช้เป็นกรอบหรือทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสุขภาพและการจัดสวัสดิการทางสังคมของภาคีเครือข่ายทั้ง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน อันประกอบไปด้วย 10 หมวดดังนี้ 1) แนวคิด “สร้างสุข 4 มิติ” 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการมีสุขภาวะที่ดีของชาวคอนแก้ว 3) การควบคุม ป้องกันปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพคนตำบลคอนแก้ว 4) คุณภาพการบริหารจัดการด้านสุขภาวะของคนตำบลคอนแก้ว 5) การสร้างและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านสุขภาวะ 6) การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคทุกกลุ่มในตำบลคอนแก้ว 7) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และบริการข้อมูลข่าวสาร 8) ธรรมนูญศาล

ตำบลคอนแก้ว 9) การสะสมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนและสร้างเสริมสุขภาวะชุมชน 10) สำนักงานธรรมาวุฒิสภาพ

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า การสร้างจิตอาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว มีความสอดคล้องกับแนวคิดคุณค่าสาธารณะดังต่อไปนี้

1) การกำหนดคุณค่าสาธารณะ

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วเลือกใช้วิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูลปัญหาและความต้องการ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญคือ ช่วงกำลัง เป็นที่ที่ให้ประชาชนนั้นเข้ามาส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแสดงถึงความต้องการของตนเอง กระทั่งสามารถสรุปออกมาเป็นปัญหาและความต้องการในภาพรวมได้ ทั้งในระดับครอบครัว ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน และระดับตำบล หรืออาจเป็นการพูดคุยกันในฐานะประชาชนทั่วไป หรือในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ด้วยการกระทำในข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการกระทำร่วมหมู่ (Collective) และเมื่อมีการกระทำร่วมหมู่เกิดขึ้นจึงทำให้การตัดสินใจร่วมกัน และทราบถึงผลลัพธ์ที่สังคมต้องการ ผลการศึกษาของผู้วิจัยประกอบไปด้วย **คุณค่าสาธารณะด้านสาธารณสุข** คือ ค่านิยมสุขภาพที่ดีเกิดขึ้นได้ด้วยชุมชนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน ได้แก่ 1) ลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพหรือการรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนในตำบลคอนแก้ว 2) จัดบริการด้านสุขภาพให้ประชาชนในตำบลคอนแก้วอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม 3) ลดจำนวนผู้ป่วยในตำบลคอนแก้ว 4) ส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลคอนแก้วหันมาดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เป็นต้น **คุณค่าสาธารณะด้านสังคม** คือ ค่านิยมเปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน ได้แก่ 1) คนในตำบลคอนแก้วไม่ทอดทิ้งกัน คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส 2) คนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม 3) คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น เป็นต้น **คุณค่าสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม** คือ ค่านิยมใครเป็นผู้สร้างขยะ คนนั้นต้องกำจัดขยะด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน ได้แก่ 1) ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม 2) ลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ 3) เพิ่มมูลค่าขยะ

ซึ่งสอดคล้องกับ การกำหนดคุณค่าสาธารณะ (Public value) เป็นการตั้งเป้าหมายที่ต้องการจะบรรลุอย่างแท้จริงในการบริหารกิจการสาธารณะให้กับประชาชนของภาครัฐ โดยตั้งอยู่บนคำถามที่ว่า “อะไรที่ภาครัฐต้องที่จะบรรลุอย่างแท้จริง” ซึ่งตามแนวคิดการสร้างคุณค่าสาธารณะ เป้าหมายที่ภาครัฐต้องการที่จะบรรลุ คือ สิ่งที่ภาครัฐส่งมอบผ่านทางกรจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เท่าเทียม และเป็นธรรม ดังนั้น สิ่งที่ภาครัฐส่งมอบให้กับประชาชน ต้องเป็นสิ่งที่ถูกยอมรับโดยประชาชน หรือเป็นสิ่งที่ประชาชนพิจารณา และวิเคราะห์ร่วมกันแล้วว่ามีคุณค่าสำคัญพอผ่านพื้นที่สาธารณะ (Public sphere) (Michael Pidd, 2012)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับ John Benington ได้อธิบายถึงเกณฑ์ว่าสิ่งใดที่เป็นคุณค่าสาธารณะ หรือ มิใช่คุณค่าสาธารณะไว้ 2 เกณฑ์คือ 1) คุณค่าสาธารณะจะต้องเป็นบางสิ่งบางอย่างที่มีความชัดเจนและเป็นผลประโยชน์ต่อสาธารณชน 2) คุณค่าสาธารณะต้องถูกริเริ่มหรือมองว่ามีคุณค่า มาจากพื้นที่สาธารณะ (Public sphere) หรือคุณค่าสาธารณะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป็นผลประโยชน์ในระดับปัจเจกชน และครอบคลุม รวมทั้งเป็นผลประโยชน์ในระดับสังคม หรือกลุ่มภายในสังคม (Michael Pidd, 2012)

2) การพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงาน

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ทราบถึงสิ่งที่ประชาชนในตำบลคอนแก้วต้องการ หรือ มองว่าเป็นสิ่งที่ได้แก่ “สุขภาพดีเกิดได้ด้วยชุมชนเอง” “เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง” และ “ใครเป็นคนสร้าง ชะ คนนั้นต้องกำจัดด้วยมือของตนเอง” หากกล่าวในภาพรวมๆ ค่านิยม ทั้งสามจะอยู่ภายใต้ค่านิยมที่ว่า “คนในตำบลคอนแก้วสามารถดูแลตนเอง และผู้อื่นได้” โดยค่านิยมนี้ ได้ถูกปลูกฝังผ่านการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือชุมชนให้กับ ผู้ป่วยเอง ครอบครัวยุวัย กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร ตลอดจนทุนและศักยภาพในพื้นที่ของตำบลคอนแก้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมและผลักดันให้ตำบลคอนแก้วสามารถดูแลกันและกันได้จริงอย่างมืออาชีพ จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วพัฒนาศักยภาพในการดูแลกันและกันของกลุ่มทุนและศักยภาพ

ต่อมา องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ทำการพัฒนาศักยภาพให้กับกลุ่มทุน และศักยภาพในพื้นที่ รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยม องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วได้ดำเนินการทั้งในภาพรวม และเฉพาะทาง

ในภาพรวม กล่าวคือ ใครที่มีความสนใจ หรือประสงค์ที่จะทำงานเป็นจิตอาสาของตำบลคอนแก้ว สามารถที่จะก้าวเท้าเข้ามาศึกษาเรียนรู้ถึงแนวคิด และวิธีการช่วยเหลือดูแลชุมชน โดยมีวิทยาลัยจิตอาสา ตำบลคอนแก้ว เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นจิตอาสาให้กับผู้ที่สนใจในการร่วมดูแลชุมชน เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ว่า “คนในตำบลคอนแก้วสามารถดูแลตนเอง และผู้อื่นได้”

ในเฉพาะทาง กล่าวคือ คนที่ผ่านการฝึกอบรมการทำงานเป็นจิตอาสาเบื้องต้นจากวิทยาลัยจิตอาสาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะมีการดำเนินงานเป็นจิตอาสาที่แยกด้านออกไปแต่ละด้าน โดยจากผลการศึกษาพบว่า มีจิตอาสาที่ทำงานแยกด้านออกไป 3 ด้านหลักๆ คือ จิตอาสาด้านสาธารณสุข จิตอาสาด้านสังคม และจิตอาสาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละด้านก็จะมีปลูกฝังค่านิยม และพัฒนาศักยภาพในการดูแลชุมชนในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น Care giver

การพัฒนาศักยภาพในด้านสาธารณสุข หรือ Care giver ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุม และมุ่งเน้นให้ประชาชนในตำบลคอนแก้วหันกลับมาดูแลสุขภาพของตนเอง คนรอบข้าง หรือชุมชน โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ได้ดำเนินการพัฒนาให้ความรู้ ทักษะ และ

ประสบการณ์ให้กับ 1) กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วย ผู้สูงอายุ และคนพิการ 2) ครอบครัวของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ดูแล และกลุ่มจิตอาสา เพื่อให้ทั้งกลุ่มเป้าหมาย ครอบครัว และกลุ่มจิตอาสา มีองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในการดูแลตนเอง และผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังได้มีการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยที่บ้านด้วยจิตอาสา คือ เป็นการดำเนินงานบริการสาธารณสุขในเชิงรุก โดยกลุ่มจิตอาสาที่ได้รับการพัฒนา ทักษะ หรือองค์ความรู้แล้ว หรือที่เรียกว่า ผู้ดูแลหรือนักบริบาลชุมชน (Care giver) ร่วมกับทีมสหวิชาชีพที่ ประกอบไปด้วย แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ร่วมกันลงไปให้บริการดูแล รักษา ฟื้นฟู ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจทั้งผู้ป่วย และญาติหรือครอบครัว

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณค่าสาธารณะที่ว่า สำหรับการส่งมอบคุณค่าสาธารณะ ภาครัฐ ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว แต่ภาครัฐต้องอาศัยกลุ่มอาสาสมัคร และองค์กรชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ดำเนินงานร่วมกัน (John Benington อ้างถึงใน John Benington & Mark Moore, 2011) ดังนั้น ภาครัฐควรที่จะพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงาน (Operational capacity) ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ร่วมผลิตของการจัดทำบริการสาธารณะ (Partner resources + Co-producer resources) โดยเฉพาะ ผู้ใช้บริการ ครอบครัว และชุมชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นหุ้นส่วนการจัดการที่ดีได้ (Jonathan Q. Trittler อ้างถึงใน John Benington & Mark Moore, 2011)

ทั้งนี้ การพัฒนาระบบการบริการดูแลผู้ป่วยที่บ้านด้วยจิตอาสา ซึ่งนอกเหนือจากการได้ส่งมอบคุณค่าสาธารณะแล้ว ยังได้ผลลัพธ์สุดท้าย (Ultimate outcomes) ด้วย คือ “การมีจิตอาสา” ของผู้ที่ลงไป ดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ดูแล (Care giver) เพราะต้องผ่านการเสียสละตนเองอย่างมากในการเข้ามา มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็น เสียสละตนเองไปสัปดาห์หรือสัปดาห์ การดูแล ผู้ป่วยและคนพิการ 70 ชั่วโมง หรือ 420 ชั่วโมง กระทั่งมีความรู้ ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ต่อจากนั้น ต้องทำการบ้านในการดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในการดูแลของตน จนกว่าผู้ป่วยเหล่านั้นจะหายจากโรค ทั้งนี้การดำเนินงานของผู้ดูแล (Care giver) จะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน

3) การสร้างความชอบธรรมทางอำนาจ

สุดท้ายนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ได้ดำเนินการสร้างสภาพแวดล้อมทางอำนาจ โดยใช้วิธีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มจิตอาสา ภาคประชาชนในตำบลดอนแก้ว และเครือข่ายอื่นๆ ผ่านทางเวทีสาธารณะทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับ ตำบล เพื่อให้ได้รับรู้ถึงสิ่งที่แต่ละหมู่บ้านต้องการ หรือเรียกร้อง เนื่องจากบริบทของหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ในตำบลดอนแก้ว มีปัญหา จุดเด่น จุดด้อย ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้โดยวิธีการเดียว หลังจากที่ได้สรุปได้แต่ละหมู่บ้านแล้ว จึงทำการสรุปในภาพรวมให้เป็นของ ตำบลดอนแก้ว และนำไปสู่ ข้อตกลงร่วมกันของตำบลดอนแก้ว ที่ถูกขมวดไว้ในธรรมนูญสุขภาพตำบล ดอนแก้ว

ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมทางอำนาจ ตามแนวคิดการสร้างคุณค่าสาธารณะ ภาครัฐต้อง สร้างเครือข่ายกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความเป็นหนึ่งเดียวและเข้าใจ ถึงสิ่งที่จะส่งมอบให้ประชาชน จึงต้องใช้วิธีการดึงกลุ่มต่างๆ เข้ามาเจรจาปรึกษาหารือ และทำความร่วมมือ กันอย่างประนีประนอม และประสานเรื่องของความแตกต่างทางผลประโยชน์จากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐอื่น เอกชน กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มชุมชนที่ไม่เป็นทางการให้ลงตัว เพื่อให้หน่วยงาน หรือกลุ่มใน ข้างต้น สนับสนุน และก่อเกิดเป็นความชอบธรรมของนโยบาย ที่ส่งมอบคุณค่าสาธารณะ ทั้งนี้ในการบังคับ ใช้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐ กลุ่มต่างๆ และภาคประชาชน ควรจะดำเนินไปในลักษณะที่ยุติธรรม และเท่าเทียม ไม่ลำเอียงให้ผลประโยชน์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ควรมุ่งเน้นให้ผลประโยชน์กับสาธารณชน เป็นสำคัญ (John Benington & Mark Moore, 2011)

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วควรมีการเตรียมพร้อมในเชิงนโยบายการคืนถิ่นของ ประชาชนในตำบลคอนแก้ว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ออกนอกพื้นที่ตำบลคอนแก้ว ทั้งไปทำงาน ไป ศึกษา หรือด้วยเหตุผลต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้กลับมาเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่รากฐานของความเป็น DNA คอนแก้ว โดยเฉพาะการมีจิตอาสาที่ตนเองมี โดยผู้วิจัยเสนอนโยบาย “คนดีศรีคอนแก้วไม่พลัดถิ่น”

2. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้วควรมีการเตรียมพร้อมในเชิงนโยบายการย้ายถิ่นของ ประชาชนต่างพื้นที่ที่เข้ามาอาศัยในตำบลคอนแก้ว เพื่อให้คนต่างถิ่นมีความเข้าใจ รับรู้ในความเป็น DNA ของคนในตำบลคอนแก้ว กระทั่งให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเสนอนโยบาย “การรับน้องใหม่คอนแก้ว”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยกลยุทธ์การสร้างจิตอาสาในครั้งถัดไป ควรมีการศึกษาถึงวิธีการ และ กระบวนการต่างๆ ในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม เพราะบริบทในแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทั้งทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม และการเมืองที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจทำให้ได้กลยุทธ์การสร้างจิตอาสาที่ได้ ต่างกันออกไปด้วย

2. ควรมีการศึกษาการสร้างคุณค่าสาธารณะ ในแนวทางการศึกษาแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และสร้างตัวชี้วัดการสร้างคุณค่าสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้ทบทวนการดำเนินงานใน การสร้างหรือส่งมอบคุณค่าสาธารณะว่า ควรมีการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการจัดทำบริการสาธารณะ ต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เท่าเทียม และเป็นธรรม

รายการอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยขอนแก่นแก้วสร้างสุข องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว. (2558). *หลักสูตรการจัดการสุขภาพชุมชน (Management for Healthy Community)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยขอนแก่นแก้วสร้างสุข องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรนักบริหารระดับสูง กระทรวงอุตสาหกรรมรุ่นที่10*. วันที่ค้นข้อมูล 27 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2795
- อาทิตย์ บุคคาดวง. (2554). *ความสามารถในการนำทุนทางสังคมออกมาใช้ของชุมชนบ้านบางไพร อำเภอ บางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2541). *มิติชุมชน: วิธีคิด ท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ.
- Benington, J., & Moore, M. H. (2011). *Public Value: theory and practice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Ernst & Young, Australia. (2014). *Creating Public Value Transforming Australia's Social Services*. Retrieved February 27, 2018, from www.ey.com/Publication/...Creating_public_value/.../ey-creating-public-value.pdf
- Pidd, M. (2012). *Measuring the performance of public services: principles and practice*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.